

In 2015 ging het helaas weer iets minder en sloten we het jaar af met 7 broedgevallen en 22 jonge kerkuilen die geringd konden worden. Er waren echter ook nog 5 broedparen die niet in een nestkast gebroed hebben en waarvan we de jongen dus niet hebben kunnen ringen. Ook dit jaar begon het broedseizoen laat. Pas begin juni vonden we de eerste eieren. Maar op twee plekken werd zelfs voor de tweede keer gebroed. Helaas bleek bij controle van een kast met 3 jongen en 2 eieren de nestkast helemaal leeg. Geroofd door mens of dier! Wie zal het zeggen, maar balen was het wel.

Dit jaar zijn er 4 nieuwe kasten geplaatst, wat het totaal op 79 brengt. De nestkasten hangen in Abbenbroek, Geervliet, Zuidland, Oudenhorn, Simonshaven, Biert, Rockanje, Oostvoorne, Hellevoetsluis, Vierpolders, Tinte, Brielle, Zwartewaal en Rozenburg. De opgehangen kasten bevinden zich allemaal in schuren met vliegopening. De in oktober 2013 opgehangen buiten-nestkast bleek dit jaar bewoond te zijn. Bij controle vonden we namelijk braakballen, deze werden door ons gepluisd onder leiding van Jan Alewijn Dijkhuizen. Nu maar hopen dat er volgend jaar ook eieren gelegd worden.

In Biert hebben we dit jaar voor de vijfde keer een stel jonge kerkuilen geringd. De eigenaar van de boerderij ontving uit handen van Adrie van der Heiden (onze ringer) een oorkonde. Op deze plek zijn ook de eerste kerkuilen van Voorne-Putten geringd. De oorkonde was dus meer dan verdiend. Met de steenuilen gaat het echter heel slecht. Er is niet bekend of er dit jaar zelfs wel steenuiltjes gebroed hebben. De waarnemingen, die we doen of doorkrijgen, betreffen altijd single uiltjes en nooit paartjes. Toch hopen we maar dat de steenuiltjes in onze regio paartjes gaan vormen en gebruik gaan maken van de door ons in bomen opgehangen nestkasten. Voor de ransuilen is er dit jaar een kunstnest in een boom geplaatst, die gelijk in gebruik is genomen. Van de in onze regio wonende andere uil, de bosuil, is niet veel bekend. Er broeden paartjes in het duingebied en rondom de Beerenplaat. Ook in Spijkenisse heeft een aantal maal een bosuilenpaar gebroed, maar dit jaar jammer genoeg niet. In 2016 zijn er 32 kerkuilen geringd. Totaal hangen er nu 86 nestkasten.

In 2017 zijn er 27 kerkuil-pullen geringd. Het aantal nestkasten voor kerkuilen nam toe tot 97 stuks. We zijn nu wel wat kritischer met het uitgeven/ophangen van nestkasten. Iedere kast die geplaatst wordt, moet ook gecontroleerd worden. Daarom zijn we opzoek naar mensen die mee willen helpen in de uilenwerkgroep. Vind U het leuk om mee te doen, meld U dan op één van de onderstaande email adressen. Hebt u een uil in uw schuur of ziet u ergens uilen zitten of vliegen, neem dan contact op met A. van der Heiden, a.vander.heiden@hetnet.nl of Sjaak Lobs, slobs@upcmail.nl

Hoe bouw ik een natuurlijke vijver?

Door Hans op den Dries

Misschien heeft u er al vaak over nagedacht, maar zag u het om de één of andere reden toch niet zitten, dan hoop ik dat dit voor u het laatste "duwtje in de rug" is.

Sinds begin jaren negentig zijn wij in Hellevoetsluis komen wonen. Het huis dat wij kochten heeft de achterzijde, en daarmee ook de tuin, voornamelijk op het oosten en een tikkie richting noord liggen.

Zelf hebben wij er voor gekozen om een zo'n natuurlijk mogelijke vijver te kiezen, die zoveel mogelijk van inheemse planten is voorzien. De vorm is als een langgerekte acht, over een groot deel van de breedte van de tuin. Rondom het wateroppervlak is voor een groot deel binnen de vijver een natuurlijke oever aangelegd, die bij het water is afgewerkt met allerlei natuurlijke materialen zoals stammetjes, stronken en veldkeien. Dit alles om te voorkomen dat het zand en veen bij de aanleg van de rand in de vijver spoelt, maar ook voor de sfeer. Op een aantal plaatsen hebben we ter versteviging ondertapijt gebruikt. Een eenvoudige brug is

op het smalste deel over de vijver gelegd, die aansluit op het terras en het pad. Er is later een tweede vijver op een hoger niveau gebouwd. Deze vijver is aangesloten op de oorspronkelijke vijver via een waterpomp, filterbak en waterloop. De overloop van de hogere vijver komt weer via een kleine overloop in de oorspronkelijke vijver terecht. Zo is de cirkel weer rond. Er zwemmen geen vissen in, omdat dit veel extra meststoffen oplevert en dat kan het evenwicht van een vijver behoorlijk beïnvloeden. Daarnaast gaan vissen slecht samen met amfibieën.

De waterplanten zijn zorgvuldig gekozen en het dierenrijk heeft zichzelf gevormd. De begroeiing rondom kan afhankelijk van de bodemgesteldheid flink variëren in hoogte en daarmee het zicht op de vijver ontnemen. Het is dus zaak om daar goed over na te denken, welke begroeiing je waar plaatsent?

Overwegingen

Belangrijk is de vraag waarom je een vijver wilt aanleggen. Moet het dan gewoon een leuke vijverbak zijn of een grotere natuurlijke vijver? Moet deze dan prominent in de tuin aanwezig zijn of juist aan de rand of in de hoek? Wil je door middel van een brug de vijver een pad laten doorkruisen? Vind je dat er vis in moet zwemmen, of juist niet? Wil je wel, geen of een gedeeltelijk begroeide rand binnen de vijveromtrek?

Allemaal vragen om vroegtijdig over na te denken.

het begin

Een goed begin is het halve werk

Zitten er in de omgeving van je huis en dus ook in de tuin woelratten en of mollen? Zo ja, overweeg dan een rand rondom de vijver of zelfs rondom de tuin te plaatsen. Graaf deze zeker 20 tot 25 cm diep onder het maaiveld. Deze dieren kunnen hele gangenstelsels graven, kort onder de oppervlakte van óók jouw tuin. Je kunt bijvoorbeeld borderranden bij doe-het-zelfzaken kopen.

Zorg dat je de situatie op tekening hebt, zodat je aan de hand van deze tekening ook goed kunt inschatten waar andere elementen in de tuin een plaats moeten krijgen, zoals het terras, een eventuele poort, een schuurtje, een barbecue, de paden. En wat dacht je van een droog-

molen, want de vrouw wil bij mooi weer toch altijd wel even de schone was buiten hangen? Daarnaast kun je er natuurlijk ook altijd nog voor kiezen om bij een "lange" vijver een bruggetje te plaatsen, die uiteraard mooi aansluit op het padenstelsel. Houd de brug klein, niet te smal, maar wel laag en zeker stevig. Maak de brug duurzaam en demontabel.

Het kan mooi zijn dat de vijver hoger ligt dan het terras. Je kijkt als het ware vanuit je (luie) stoel dicht op de oppervlakte van het water. Het is dan wel weer zaak dat een stevig muurtje, gefundeerd op ongeveer 40 à 50 centimeter diepte onder het maaiveld, het hoogteverschil opvangt. Zorg voor zowel zon als schaduw en voldoende diepte in de vijver, dat is van belang voor het leven in de vijver. Kikkers, padden en salamanders maken daar gebruik van. Vooral in de winter kunnen kikkers en larven wegkruipen in de modder. Houdt met de bepaling van de breedte er rekening mee dat er begroeiing binnen de vijverrand kan komen.

folie aanbrengen

Benodigd materieel en materiaal

Schep, lang touw en waterpas, snoeischaar, kleine paaltjes voor afbakening.

Schoon zand of oude kranten, als onderlaag onder het folie.

Vijverfolie, neem rubberfolie. Dat is duurder, maar direct ook veel duurzamer. Winkels geven daar tegenwoordig 80 jaar tot levenslange garantie op, het is oersterk. Neem de lengte goed op, doe dat pas nadat de vijver gegraven is. Drapeer een lang touw in de lengte en de breedte van de vijver. Kijk van tevoren ook even naar de maten, wat er op de markt is. Tip: neem liever iets te veel dan te weinig.

Lijm en band, optioneel als men bijvoorbeeld ook een kringloop wil creëren, die wordt verbonden door een bron en waterloop en eventueel een tweede vijver.

Ondertapijt, hiermee bedek je het folie waar iets op komt te liggen, zoals stammen, veldkeien en dergelijke.

Schoon zand, of nog beter duinzand, dit licht vermengen met kleigrond (schelpjes verwijderen).

Veen, bijvoorbeeld turfmoel, dit is optioneel, maar wel erg goed voor bepaalde orchideeën.

Aan de slag

Als eenmaal duidelijk is waar en hoe je de vijver wilt hebben en je hebt de vorm bepaald, dan begint het werk. Zet een aantal paaltjes in de tuin die ruwweg de vorm weergeven van de buitenste rand van de vijver. Zet ook enkele paaltjes op de plaats waar het wateroppervlak van de vijver werkelijk stopt (dat noem ik voor het gemak even de binnenrand). Het is namelijk van het grootste belang dat de basis voor de vijver vast en stabiel blijft. Hoe minder de ondergrond onder de vijver geroerd wordt, des te beter.

Markeer de vorm van de binnenrand, door met een schop in de grond te steken. Graaf het gat van het midden uit en ga in het diepste deel tot ongeveer een meter diep (minimaal 80 cm). Zorg dat er een mooie kom ontstaat die schuine, vlakke wanden heeft (schuinte ongeveer 60° en één kant misschien wat vlakker). Haal oneffenheden, als steentjes, wortels van bomen en struiken, weg. Gebruik zonodig beschermende materialen als een plaat of een strook van kunststof, dakleer en dergelijke, die in staat zijn zwaardere wortels van omliggende bomen om de vijver te leiden. Als je erg veel steentjes, en andere scherpe en harde voorwerpen aantreft, kun je overwegen een extra schoonzandlaag aan te brengen van twee à drie centimeter die de (scherpe) oneffenheden opvangt, zodat het folie niet kapot kan gaan. Een alternatief hiervoor is een behoorlijke laag oude kranten, die goed nat zijn. Leg ze in de kom van onder naar boven tegen de wanden aan.

Het is van belang dat de rand van de vijver geheel of gedeeltelijk voorzien wordt van een zand- en of veenkom die gedeeltelijk als moeras gevormd is. Deze kom kan variëren in vorm, maar zorg ervoor dat de binnenrand enkele centimeters (maximaal 2 tot 3 cm) onder het uiteindelijk waterniveau blijft, zodat deze nooit droog komt te staan. Dus moet er bij het uitgraven van de vijver ook rekening worden gehouden met de diepte van de rand. De buitenrand kan, naar gelang de wens van een ieder, hoger worden opgetrokken dan het wateroppervlak. Dat is ook weer afhankelijk van het reliëf in de tuin. Het kan mooi zijn dat de rand van de vijver opgaat in dit reliëf. Zorg wel dat de diepte van de kom aanzienlijk is (10-20cm), zodat de begroeiing voldoende kan wortelen.

met water gevuld

Mocht een deel van de vijver inderdaad langs een terras lopen, dan adviseer ik u om daar

geen extra rand in de vijver te creëren, omdat het erg leuk is om hier zo de vijver in te kijken. De begroeiing in zo'n rand kan behoorlijk hoog en dicht worden, waardoor het zicht op de vijver ontnomen wordt.

Wilt u een brug plaatsen, zorg dan dat er twee goed gefundeerde (voldoende diepe) sokkels gemaakt worden, waarop de brug daarna ingelegd kan worden. Zorg dat deze sokkels niet weggedrukt kunnen worden door het water en let er op dat de (scherpe) randen van de fundering voldoende vrij blijven van de foliewand, want de druk van het water is hoog.

Als de vijver is uitgegraven en de wanden en randen zijn gevormd en afgewerkt, dan komt het grote moment. Nu kan het folie worden uitgevouwen en in de kuil gelegd worden. Dit is een lastige klus, vanwege het gewicht van het folie. Vraag daarbij hulp van één of twee personen om het folie goed te leggen. Zorg dat er zo min mogelijk plooien in het folie komen, probeer daarom zoveel mogelijk het folie glad te trekken en de plooien te centreren. Als duidelijk is dat het folie overal goed ligt, vul dan een deel van de vijver met water. Ga zo nodig met blote voeten in de vijver staan om de plooien te bewaken. Het folie zal zich nu ook zetten en zo kan langzaam het niveau worden opgevoerd tot onder de binnenrand van de vijver. Blijf constant goed opletten of de plooien mooi doorlopen, dus ook in de buitenranden, want als eenmaal het water in de vijver ligt, kan er weinig meer veranderd worden. Als je zeker weet dat het folie goed gezakt en gevormd is (liefst een dag laten rusten), vul dan de vijver tot iets boven de binnenrand.

Knip overtollig folie nu weg, maar knip het zeker niet te kort af. Laat het liefste 30 cm rondom aan lengte extra zitten voor nazakken, de perfecte afwerking komt dan later nog wel. Grote reststukken of stroken kunnen worden gebruikt voor een eventuele waterloop (hier ga ik nu verder niet op in).

Leg nu ondertapijt over de binnenrand en in de kom van de rand en vul de rand met zand en/of veen (dat kan turfmolm zijn, probeer in ieder geval iets te nemen dat meststof vrij is). Ik adviseer u ook om het veengedeelte gescheiden te houden van het zand, door een opstaande rand van het ondertapijt. Maak het veengedeelte niet te groot, dit in verband met de zuurtegraad die dan te hoog zou kunnen worden. Probeer daarom ook het veengedeelte echt in een kom van ondertapijt te leggen, zodat het niet het water in kan zwemmen. Het duurt even voordat het water is opgezogen door het turf, dus let hier ook op dat het niet gelijk gaat drijven. Leg op de binnenrand natuurlijke barrières zoals, houtstammetjes, stronken of veldkeien. Deze kunnen later, als de begroeiing de grondsamenstelling vaster heeft gemaakt, zonodig verwijderd worden. U zult zien dat ze helemaal op gaan in de begroeiing, onder andere ook door mosgroei.

Tot slot is het van belang om het folie langs de randen vrij op te laten staan, zodat hevelen voorkomen wordt. Uiteraard is het mooi om deze rand met steentjes of veldkeien of anderszins te verbergen. Bij muurtjes zou u kunnen overwegen de rand in te metselen, maar weet dan zeker dat het folie niet meer nazakt. Houd zo nodig wat ruimte en trek het niet strak.

Voeg nu naar behoefte begroeiing toe, let daarbij op dat u niet te veel hoge planten neemt, want dat kan een behoorlijke rommelig geheel vormen. Voorkom gewone grassoorten.

Voeg indien mogelijk (gezond) slootwater toe.

Nazorg: voorkom bladval in de vijver, door in de herfst een net over de vijver te spannen. Maai elk najaar de vegetatie en schoon de waterplanten gefaseerd. Bagger de vijver eens in de paar jaar gedeeltelijk uit.

Aan te bevelen beplanting

Hoge planten: kattenstaart, moeraspirea, pitrus (maar scherm deze af voor een bepaald gedeelte). *Oever- en moerasplanten:* orchidee, boterbloem, dotterbloem, kievitsbloem, penningkruid, moerasvaren, gele lis, waterweegbree, moerasandoorn.

Waterplanten: hoornblad en waterpest als zuurstofplanten, krabbenscheer, grote boterbloem, waterdrieblad, watermunt, hoornblad, kikkerbeet, watergentiaan.

Vermijd lisdodde, waterlelie en riet.

Laatste tip: Vijverfolie en lijn pas halen als het graafwerk en plaveien gereed is.

de vijver in 2017

*